

Nieuwe jubileumzegels.

Ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van Novio-post op 7 oktober j.1. zijn een drietal jubileumzegels uitgegeven. Op de nieuwe jubileumzegels van Novio-post staat de ambtsketen van de burgemeester van Nijmegen afgebeeld. Deze ambtsketen werd in 1945 ontworpen door de Nijmeegse kunstenaar en edelsmid Rudie Arens (1918-2011).

De keten bestaat uit 21 schalmen, wij zouden zeggen schakels, en een penning, uitgevoerd in massief zilver, versierd met goud en email. De ontwerper grijpt terug op het jaar 1944. Dat jaar is voor Nijmegen zowel rampjaar als bevrijdingsjaar. Beide bepaalde deels de vorm en de symboliek van de keten.

Op de voorzijde van de penning staat het wapen van Nijmegen tegen een achtergrond van vlammen, verwijzende naar het jaar 1944. Deze kant van de penning staat op de tweede jubileumzegel. De adelaar rijst als een phoenix op uit de vlammen. Op de achterzijde staat het Nederlandse wapen. Deze kant staat niet op onze jubileumzegels. De penning is gevat in een randversiering van zilverdraad met gouden pareltjes. De zilverdraadversiering vormt de V's van Vrijheid en Victorie. Op de rand zitten twee draakjes, die een V-vormig oog vasthouden. Door middel van dit oog en twee tussenschakels hangt de penning aan de keten. De draakjes zijn afgeleid van de smeedijzeren muurankers aan het stadhuis en het waaggebouw.

De ambtsketen bestaat uit elkaar afwisselende schalmen, die samen het oranjelint en de oorspronkelijke naam van Nijmegen 'Noviomagus' vormen. Een paar ervan staan op de derde jubileumzegel, die de serie completeert. De verantwoordelijkheid die de burgemeester draagt voor het stadsbestuur onder het Oranjehuis wordt gesymboliseerd door het dragen van de stadsnaam en het er doorheen gevlochten oranjelint. Het plaatje dat een stukje van het oranjelint voorstelt wordt als het ware ingesnoerd door een rood-wit-blauw bandje. Het plaatje met de letter in rood-zwart (de kleuren van de stad) tegen een groene achtergrond (hoop en ontluikend nieuw leven) is gezet in een vatting, waarvan de twee lange zijden golvende lijnen zijn, die de Waal symbolise-

ren. De schakels die de verbinding vormen tussen de plaatjes, zijn versierd met gouden pareltjes en bestaan ieder voor zich uit twee in elkaar grijpende V's. Aan de achterzijde staan de namen van de makers en 'Deo Gratias'.

Een **ambtsketen** is een ketting, meestal van zilver, waarmee bepaalde hoge ambtsdragers zoals burgemeesters en rectores van een universiteit zich onderscheiden. De penning aan de keten is het teken van hun ambt, en zij wordt doorgaans alleen bij officiële plechtigheden gedragen.

In Nederland wordt een ambtsketen gedragen door burgemeesters, door de gezaghebbers van de BES-eilanden en door de rector magnificus van een universiteit. In Nijmegen dus door twee personen (of hun vervangers).

De ambtsketen voor **burgemeesters** is ingevoerd op voordracht van Thorbecke, Minister van Binnenlandse Zaken, onder koning Willem III, omdat burgemeesters een bepaald herkenningsteken moesten dragen. De penning van de ambtsketen heeft op de achterzijde dan ook vaak nog een beeltenis van koning Willem III of het staatswapen en op de voorzijde het gemeentewapen. De schakels van de keten bevatten vaak voorstellingen die met de gemeente te maken hebben.

Volgens het Koninklijk Besluit van 16 november 1852 dient de ambtsketen er als volgt uit te zien (artikel 1):

De onderscheidingsteekenen, door den burgemeester te dragen, bestaan in een zilveren penning, hebbende eene middellijn van veertig strepen en vertoonende aan de eene zijde het wapen des Rijks, aan de andere dat der gemeente, of, zoo de gemeente geen wapen heeft, den naam der gemeente; de penning hangende op de borst, hetzij aan eene zilveren keten, hetzij aan een oranje zijden lint; de keten of het lint op beide schouders aan den rok of het opperkleed vastgehecht.

Het besluit trad in werking op 1 januari 1853.

De burgemeester, maar ook zijn of haar vervanger, bijvoorbeeld een locoburgemeester, is verplicht de ambtsketen te dragen tijdens de vergadering van de gemeenteraad en bij een ontvangst van een Commissaris van de Koning, minister of de Koning zelf. Ook moet de burgemeester de ketting dragen als hij of zij zich in het openbaar vertoont in geval van brand, bij oproer,

bij samenscholing of andere verstoringen van de openbare orde.

Er zijn burgemeesters die bij elk openbaar optreden de keten dragen, maar dit is niet verplicht. Vooral bekende burgemeesters vinden het symbool soms overbodig.

Men pleegt de zijde met het wapen van de gemeente zichtbaar te dragen wanneer de burgemeester de gemeente vertegenwoordigt of de raad voorzigt; vertegenwoordigt de burgemeester het rijk, bijvoorbeeld bij het uitreiken van een koninklijke onderscheiding, dan wordt het rijkswapen, of de beeltenis van Willem III, getoond.

Bronnen

Website Regionaal Archief Nijmegen, Wetenschappelijke correspondentie, inv.nr. 540-030 (1947) en Wikipedia

Kunstenaar en edelsmid Rudie Arens (1918-2011)

Rudolph Gustaaf Maria (Rudie) Arens was een Nederlands edelsmid, op 23 juli 1918 geboren in Nijmegen die hier tot zijn dood op 12 oktober 2011 woonde en werkte.

Rudie Arens jr. stamde uit een familie van edelsmeden. Zijn vader, Rudie Arens sr. (1877-1957), richtte vlak voor 1910 *het Atelier Arens* op, dat gevestigd was aan de Lange Hezelstraat in Nijmegen. Diens broers, Albert (1881-1958), die kunstschilder was, en Johan (1886-1959), ook edelsmid, sloten zich bij hem aan; zo ontstond de firma *Gebr. Arens*. Voor het merendeel van hun werk werd gebruik gemaakt van geelkoper, roodkoper en brons. Zij hadden altijd enkele leerjongens in dienst, die opgeleid werden tot gezel en ook de meesterproef konden afleggen. De leerjongens werken intensief mee aan de kunstwerken die tot stand werden gebracht. Onder andere was dit het geval met betrekking tot de preekstoel, de koperen overhuiving van het hoogaltaar en twee communiebanken in de Maria Geboortekerk te Nijmegen.

Zo werkte een gezel mee aan de zilveren ambtsketen voor de rector magnificus van de Radbouduniversiteit (destijds Katholieke Universiteit Nijmegen). De opening van deze universiteit vond op 17 oktober 1923 plaats. Destijds was er verdeeldheid over het verlenen van de opdracht tot vervaardigen van de keten, samen met de pedelstaf, de universiteitsstaf. De kerkelijke autoriteiten dachten aan de

gebroeders Jan Eloy Brom (1891-1954) en Leo Brom (1896-1965). Zij waren al jong actief in de familiezaak Edelsmidse Brom, die gespecialiseerd was in edel- en siersmeedkunst voor de Rooms-Katholieke Kerk. De Nijmeegse burgerij koos voor hun plaatsgenoten, de gebroeders Arens. Hierdoor kwam de keten enkele maanden na de opening van de universiteit gereed. Op 18 februari 1924 werd deze voor het eerst gedragen door Jos. Schrijnen, die in 1923 de eerste rector magnificus van de Katholieke Universiteit Nijmegen was. Destijds waren er drie schakels, die de faculteiten theologie, rechten en die van letteren en filosofie symboliseerden, de disciplines waarin onderricht werd gegeven. In 1958 voegde Rudie Arens jr. er twee schakels aan toe, symbool staand voor de faculteiten geneeskunde en wis- en natuurkunde.

Rudie Arens jr. werkte eerst in de firma van zijn vader en ooms. Vanaf 1936 volgde hij lessen aan de kunstacademie in Arnhem, waar hij o.a. les kreeg van Frans Zwollo, jr. (edelsmid). Na verloop van tijd nam hij de firma over. **In 1945 vervaardigde hij de ambtsketen van de burgemeester van Nijmegen**, in 1948 voor de gemeente Huissen.

Arens jr. was als docent verbonden aan cultureel centrum De Lindenberg. Nadat hij gestopt was als docent, schreef hij boeken over zijn vakgebied. Twee ervan zijn ook in het Duits vertaald en in Duitsland uitgegeven.

Arens vervaardigde onder andere de geëmailleerde tabernakeldeuren van de Christus Koningkerk in Nijmegen en een bronzen plaquette met de drie oprichters van schoenfabriek Nimco. Hij gebruikte historische smeedtechnieken als niëllo en specialiseerde zich in het maken van erespelden, gedenkpenningen en zegel(ringen).

In 2007 werd Arens koninklijk onderscheiden. Hij werd benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau. De Nijmeegse burgemeester zal op dat moment ongetwijfeld de door de gedecoreerde gemaakte ambtsketen hebben gedragen. In 2010 waren er drie tentoonstellingen over zijn werk, onder andere in Museum Het Valkhof. Hij overleed een jaar later. Arens was tot aan zijn dood actief als edelsmid. Zijn atelier was inmiddels gevestigd aan de Berg en Dalseweg.

Ook Rudie Arens kleindochter, Charlotte Rombouts-Arens, is edelsmid. Zij werkte samen met hem in zijn atelier.

Zij ontwerpt en vervaardigt sieraden en onderscheidingen en is lerares edelsmeden in Nijmegen. Zij vervaardigde in 2015 twee medaillons - symbool staand voor de sociale faculteit en die van managementwetenschappen - die werden toegevoegd aan de ambtsketen voor de rector magnificus, die door haar opa was gemaakt. Per 18 april 2019 draagt de burgemeester van Heumen een ambtsketen die zij ook in opdracht gemaakt heeft, ter vervanging van de oude ambtsketen die niet meer paste bij de huidige gemeente. Ook vervaardigde zij de nieuwe ambtsketen van de gemeente Beuningen. Daarmee in de voetsporen van haar grootvader tredend.

Bron: Wikipedia.

Hoe kun je in het bezit komen van deze zegels of velletjes van zegels?

Dat kan in de eerste plaats door in de komende maanden naar onze avondbijeenkomsten te komen in de OC Huismanhal aan de Dennenstraat 5. Ton Buitenhuis heeft, zolang de voorraad strekt, de zegels bij zich. Je kunt ze bij hem afrekenen.

Lukt het niet om te komen, dan kan ook een mailtje gestuurd worden naar Ton tonbuitenhuis@hotmail.com. Hij kan de gewenste zegels dan opsturen. Er komt dan wel verzendkosten bij van €2,- De zegels kosten €1,40 per stuk, een velletje €14,-.

